

buzdítást kapnánk, mint az 1960-as évek végén, az 1970-es évek elején, amikor a kiváló szakkörvezetők munkáját kétvétenként megjutalmazták a Magyar Tudományos Akadémián.

Javaslom az alábbiakat:

1. A mostani konferencia javasolja, hogy a Művelődési Minisztérium, a KISZ Központi Bizottsága, a Hazafias Népfront és az OPI a tervszerűség érdekében dolgozza ki a középiskolai honismereti munka ötéves programját a legjobb honismereti szakkörvezetők bevonásával.

2. Körlevéllel, a Köznevelésben, a Magyartanításban és a Történelemtanításban megjelenő cikkek segítségével, a megyei tanácsok művelődésügyi osztálya ajánlásával növelni kell a középiskolai honismereti szakkörök számát.

3. Tervszerűvé kell tenni a szakkörvezetők felkészítését, meg kell rendezni a II. Középiskolai Országos Honismereti Szakkörvezetői Tanfolyamot.

4. Az utánpótlás — a szakkörvezető tanárok képzésében az egyetemeken, a főiskolákhoz hasonlóan — intézményesen, szakkollégiumok formájában kell megoldani.

5. Ki kell építeni minden megyében a szakfelügyeleti hálózatot, s a szakfelügyelők minden évben látogassák végig a megyében működő általános iskolai, középiskolai szakköröket, és a művelődési házakban működő ifjúsági honismereti szakköröket, s erről évenként számoljanak be az Országos Pedagógiai Intézet, illetve a Művelődési Minisztérium illetékesének.

6. Az Országos Diák Honismereti Konferenciát ötévenként — csúszás nélkül — folyamatosan meg kell rendezni.

Végül egy egyéni megjegyzés. Saját tapasztalatomból mondhatom, hogy a középiskolákban az eredményes honismereti munkának, melyet diákjaink országos pályázatokon produkálnak, nincs meg az a rangja, mint az országos középiskolai tanulmányi versenynek. Egy országos I. helyezett matematikából vagy kémiából nagy elismerést kap, bejut az egyetemre, tanára is megkapja az erkölcsi és az anyagi elismerést. Aki az országos nyelvjárási és néprajzi pályázaton az ifjúsági tagozaton első helyezett lesz, annak a diáknak a nevét az iskola legjobb esetben tudomásul veszi, máskor talán meg sem tudja. Pedig véleményem szerint ez a tanulói teljesítmény van olyan színvonalú, közösségi szempontból olyan hasznos, mint az előbbi.

Dr. Szamosújvári Sándor:

Tegyük meg többet műemlékeinkért

Több előttem felszólaló javasolta, hogy gondolkozni kellene azon, nem volna-e érdemes a Honismereti mozgalom eddigi feladat és cselekvési programjába egy-egy időre konkrét tennivalót javasolni. Húszéves szakkörvezetői, szakfelügyelői és a Hazafias Népfront honismereti munkabizottságában végzett munkám ezt az általános javaslatot megerősíti. Egy-egy nagyobb időre szóló feladat, program ugyan nem szabad, hogy hátrébe szorítsa általános tevékenységünket, de feltétlenül jó hatású, s jobban lemérhető. Mivel eddig is szívügyének tekintette a Honismereti mozgalom a műemlékvédelmet, a műemlékekkel való törődést, és ezen a konferencián is több utalás történt erre, javaslom, hogy az ajánlások között ez mint konkrét feladat szerepeljen. Kérem és javaslom, hogy honismereti szakköreink és honismereti bizottságaink jobban kapcsolódjanak be a műemléki figyelőszolgálatba. Javaslom a már korábban bevezetett műemléki figyelőszolgálat kiszélesítését, újra szervezését, s a figyelőszolgálat tagjainak igazolvánnyal való ellátását. Igen fontos volna, hogy a kallódó műemlékek helyreállításában, azoknak cél- és gazdakeresésben jobban vegyük ki részünket. Ahol arra lehetőség és szükség van, a műemlékvédelem hivatalos szerveivel együttműködve ajánljunk fel anyagi erőt, pénzt és munkát.

Nem mindig pénzügyi kérdéstről van szó. A fentiekben kívül a műemléki propagandából is kivethetjük részünket. Egy helyreállított, de rosszul kezelt, vagy elhanyagolt, esetleg figyelmen kívül hagyott műemlék éppen olyan lehangelő, mint a pusztuló. Műemlékeink építészeti szempontból beszédes tanúi küzdelmeinknek, történelmünknek, társadalmunknak, s művelődéstörténetünknek is.

Megérdemlik a történelemnek e beszédes tanúi, hogy az elkövetkezendő 3 évben a honismereti munka központjában álljanak. A műemléki figyelőszolgálatot, a helyreállítás szorgalmazását és társadalmi támogatását, valamint a műemléki propagandát az ajánlásba vegyük fel, s e konkrét munkával tevékenységünket gazdagítsuk, szélesítsük, s ezzel a Honismereti mozgalom munkáját hasznosabbá, konkrétábbá tesszük.

Cseppentő Miklós:

A Honismereti mozgalom Szolnok megyében

A honismerettel, helytörténettel való foglalkozásnak, a Honismereti mozgalom fejlődésének — önkényesen — három szakaszát különböztetjük meg Szolnok megyében.

1. A Honismereti mozgalom előzményei 1945—1960 között

A felszabadulás utáni években néhány lelkes egyéni kutató: *Szűcs Sándor, Betkószki Jenő, Kaposvári Gyula, Györffy Lajos, Kiss Géza* és mások hozzáfogtak a szűkebb környezet történelmi, néprajzi emlékeinek feldolgozásához, publikálásához. A Szolnoki Múzeum már 1948-ban vállalkozott helytörténeti, honismereti feladatok részbeni végzésére és irányítására. A kutatás társadalmisítása 1954-ben kezdődött, amikor megalakult a *Magyar Történelmi Társulat Szolnok megyei szervezete*. Egy-egy követve jelentek meg helytörténeti publikációk. A helytörténeti kutatómunkához komoly segítséget nyújtott a TIT Szolnok megyei szervezete. A *Jászkunság* c. folyóirat helytörténettel foglalkozók fórumává vált.

2. A mozgalommá válás időszaka 1960-tól 1976-ig

A HNF megyei bizottsága 1970-ben összegezve a Honismereti mozgalom Szolnok megyei tapasztalatait megállapította, hogy a Honismereti mozgalom a 60-as évek elején bontakozott ki megyénkben. *Míg 1960-ban csupán néhány szakkör és a lelkes egyéni kutatók gyűjtő és feldolgozó munkájára épült a honismereti tevékenység, 1970-ben már a helyi szervek együttes munkájának eredményeként a legtöbb helyen szervezeten foglalkoztak a helytörténeti monográfiák és résztanulmányok feldolgozásával, gyűjtemények kialakításával.*

A mozgalommá válás folyamatában

- az egyéni kutatók, gyűjtők szakmai összefogására *kutatási központok* alakultak a megye városaiban;
- az egyéni kutatók, gyűjtők köré *közösségeket szerveztek*, így jöttek létre az első szakkörök;
- a közösségek munkája egyre több szakterületre terjedt ki: (üzemek, szövetkezetek, intézmények története, munkásmozgalom-történet stb.);
- az évenként megrendezett múzeumi hónap *1970-től múzeumi és honismereti hónappá bővült*; a legnagyobb nyilvános bemutatkozás lehetőségét jelenti, egyben átfogó képet ad a megye honismereti tevékenységéről is.

A honismeret tömegmozgalommá fejlődését mutatja, hogy a megye 7 városában, a jászberényi járás 16 községéből 11-ben, a kúnszentmártoni járás 11 községéből 6-ban, a szolnoki járás 18 községéből 8-ban, a tiszafüredi járás 10 községéből 5-ben található honismerettel foglalkozó közösség.

3. *Az elmúlt négy évre a Honismereti mozgalom megyei összefogása, egységes eszmei-politikai irányítása, a közművelődési intézmények, közgyűjtemények együttműködésének, munkamegosztásának kialakítása a jellemző.*

A megyei pártbizottság elvi átlásfoglalásai alapján a megyei tanács művelődési osztálya 15 éves, 5 éves és éves irányelveiben fogalmazta meg a közművelődési intézményekben folyó honismereti, helytörténeti munka feladatait. A Honismereti mozgalmat a HNF megyei elnöksége mellett működő *honismereti munkacsoport* fogja össze. Ebben a munkacsoportban részt vesznek: a tanácsi szervek, a felsőoktatási intézmények, a nagyüzemek, a tömegszervezetek, az SZMT, a közoktatási szakfelügyelet, a közművelődési intézmények, közgyűjtemények képviselői, valamint a gyakorlati munkát kiemelkedő színvonalon végző aktivisták.

Az 1976. évi megyei küldötttervezlet óta a Honismereti mozgalom szervezete megyénkben is a HNF politikai mozgalmi munkájának. Ez annak is köszönhető, hogy a HNF folyamatosan alakította és építi ki ma is együttműködését az érdekelt szervezetekkel, intézményekkel.